

KAPIT

ALFÖR

SÄKKRI

NG

**Kapitalförsäkring
– varför och hur?**

Förord

En kapitalförsäkring kan tecknas av både privatpersoner och företag och kan, liksom investeringssparkonto (ISK) fungera som ett "skal" för sparande i aktier, fonder och andra värdepapper. I stället för att deklarerat för köp och försäljningar där vinsten beskattas med kapitalvinstskatt utgår en årlig schablonskatt. Det förenklar vid deklarationen för privatpersoner och företag.

En kapitalförsäkring innehåller alltid ett försäkringsmoment. Försäkringsmomentet består vanligen i att vald förmånstagare får 101 procent av värdet vid dödsfall (återbetalningsskydd). Det går även att välja månadsvis utbetalning vid till exempel pensioneringen och vid ägande av aktier i utländska bolag administrerar försäkringsföretaget avräkning av källskatt.

Den 1 januari 2025 infördes en skattefri grundnivå på 150 000 kronor för det sammanlagda sparande i kapitalförsäkring och på ISK. Den 1 januari 2026 höjs grundnivån till 300 000 kronor. Syftet är att uppmuntra långsiktigt sparande. Den skattefria grundnivån gäller endast för privatpersoner (fysiker).

I denna rapport beskrivs hur man kan spara i en kapitalförsäkring, de vanligaste motiven till att privatpersoner och företag tecknar kapitalförsäkring och vilka försäkringsmoment som är möjliga inom kapitalförsäkring. Därefter följer en översiktlig beskrivning av skillnaderna mellan ISK och kapitalförsäkring samt statistik över kapitalförsäkring. I en bilaga redogörs för beskattningen av kapitalförsäkring.

Stockholm, 5 mars 2025

Eva Erlandsson, senior ekonom

Kajsa Lindell Hagelin, kvantitativ analytiker

Innehåll

Förord	1
Olika sätt att spara inom kapitalförsäkring	3
Tre olika sparformer	3
Genomsnittligt sparande per kapitalförsäkring (privatpersoner)	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Vanliga motiv till att teckna kapitalförsäkring	4
Fördelning av försäkringar och försäkringskapital mellan privatpersoner och företag	4
Motiv till att privatpersoner tecknar kapitalförsäkring	4
Motiv till att företag tecknar kapitalförsäkring	4
Möjliga försäkringsmoment inom en kapitalförsäkring	5
Återbetalningsskydd	5
Premiefrielseförsäkring	5
Efterlevandeskydd med förvalt dödsfallsbelopp	5
Likheter och skillnader mellan kapitalförsäkring och ISK	6
Premieinbetalningar till kapitalförsäkring	7
Totala tillgångar kapitalförsäkring	8
Bilaga: Beskattning av kapitalförsäkring	9
Kapitalunderlag och skatteunderlag	9
Exempel	9
En skattefri grundnivå för sparande i kapitalförsäkring	9

Olika sätt att spara inom kapitalförsäkring

Tre olika sparformer

Till skillnad från konton för ISK, som tillhandahålls av kreditinstitut och värdepappersbolag, tillhandahålls kapitalförsäkring av främst livförsäkringsföretag¹.

Det är försäkringsföretaget som äger tillgångarna och är skattskyldigt till avkastningsskatt. Den enskilde, som äger tillgångarna indirekt, kan välja mellan tre olika sparformer:

- **Traditionell försäkring:** Försäkringsföretaget väljer hur kapitalet ska placeras och bär den finansiella risken. Kunden garanteras en lägsta utbetalning vid en avtalad tidpunkt om 80 procent av betalda premier och upplupen garanterad ränta. Utbetalningen kan bli större, men aldrig mindre, än vad som har utlovats.²
- **Fondförsäkring:** Försäkringstagaren väljer vilka olika inhemska och utländska fondandelar³ som premierna ska placeras i. Försäkringstagaren bär den finansiella risken.
- **Depåförsäkring:** Försäkringstagaren väljer vilka inhemska och utländska värdepapper och fondandelar, som premierna ska placeras i. Dessa placeras i en depå. Försäkringstagaren bär den finansiella risken.

Privatpersoner tecknar i huvudsak traditionell försäkring medan företag i högre utsträckning tecknar depåförsäkring.

¹ Vissa tjänstepensionsföretag kan ha kvar tidigare tecknade privata kapitalförsäkringar, men nyteckning är inte längre möjligt enligt andra tjänstepensionsdirektivet (IORP 2). Det är därför endast premier för det bestånd som tjänstepensionsföretag hade innan ombildningen till IORP som är aktuellt. Tjänstepensionsföretagen står för mindre än 1 procent av de totala premierna för kapitalförsäkring (2024).

² Vid traditionell försäkring kan försäkringsföretaget placera kapitalet i såväl noterade som onoterade tillgångar. Det sistnämnda inkluderar investeringar i direktägda fastigheter, onoterade bolag och långsiktiga investeringar i samhällsviktig infrastruktur.

³ Inom fondförvaltning innebär regelverken begränsningar när det kommer till investeringar i onoterade tillgångar.

Vanliga motiv till att teckna kapitalförsäkring

Fördelning av försäkringar och försäkringskapital mellan privatpersoner och företag

Majoriteten av kapitalförsäkringarna, omkring 80 procent, tecknas av privatpersoner. Resterande tecknas av företag, exempelvis som ett sparande eller till framtida investeringar.

Fördelningen av det totala försäkringskapitalet är hos de flesta försäkringsföretag relativt jämnt fördelat mellan privatpersoner och företag, men hos vissa försäkringsföretag står företaget för mer än 50 procent av försäkringskapitalet.

Motiv till att privatpersoner tecknar kapitalförsäkring

Möjligheten att välja periodiserad utbetalning för sitt sparande är ett av de vanligaste motiven för privatpersoner att teckna en kapitalförsäkring.

Därigenom kan en kapitalförsäkring fungera som ett alternativ till pensions-sparande, vilket har blivit vanligare sedan avdragsrätten för privat pensions-sparande avskaffades 2016.⁴ Det är även möjligt att villkora tidpunkten för utbetalning om det till exempel finns en önskan hos försäkringstagaren om att barn som är förmånstagare ska få tillgång till kapitalet vid en senare ålder än 18 år.

Ett annat vanligt motiv till att teckna kapitalförsäkring är möjligheten att välja förmånstagare. Det används bland annat i samband med särkullbarn och vid sparande till barnbarn. Förmånstagaren behöver inte vara en legal arvinge utan kan vara en utomstående person eller en organisation.

Ett tredje motiv är att kapitalförsäkring förenklar och underlättar vid handel med utländska aktier jämfört med ett direkt ägande i utländska värdepapper. I och med att det är försäkringsföretaget som äger aktierna är det också försäkringsföretaget som administrerar och ser till att kupong/källskatt, som dras av vid utdelning i andra länder, betalas tillbaka (givet att det finns ett skatteavtal mellan Sverige och det aktuella landet) eller avräknas.

Motiv till att företag tecknar kapitalförsäkring

Det vanligaste motivet för företag att teckna en kapitalförsäkring är att hantera överskottslikviditet. I vissa fall uppges att kapitalförsäkring väljs då företag inte kan ha ISK.

Ett annat motiv är att företag väljer att teckna kapitalförsäkring för tjänstepension, så kallad direkt pension. Det används framför allt i mindre och medelstora företag för att trygga tjänstepension för de anställda. Ett avtal mellan arbetsgivare och anställd om direkt pension innebär att arbetsgivaren har en skuld gentemot den anställde. Skulden säkerställs vanligen genom att den anställde får en så kallad panträtt i en arbetsgivarägd kapitalförsäkring.

Att en kapitalförsäkring förenklar och underlättar vid handel med utländska aktier är även för företag ett motiv till att teckna kapitalförsäkring.

⁴ Möjligheten till avdrag för privat pensions-sparande finns kvar för enskilda näringsidkare och för dem som saknar tjänstepension i sin anställning.

Möjliga försäkringsmoment inom en kapitalförsäkring

En kapitalförsäkring innehåller alltid någon form av försäkringsmoment som ersätter en viss typ av skadehändelse. För detta tar försäkringsföretaget ut en riskpremie.

Villkor och avgifter varierar dels mellan olika försäkringsföretag, dels beroende på hur omfattande försäkringsinslaget är.

Återbetalningsskydd

De flesta kapitalförsäkringar innehåller ett riskmoment i form av ett så kallat återbetalningsskydd. Det innebär exempelvis att 101 procent av försäkringskapitalet betalas ut till den valda förmånstagaren alternativt till dödsboet vid dödsfall.

Premiefrielseförsäkring

Till vissa kapitalförsäkringar är det möjligt att teckna en premiefrielseförsäkring. Det innebär att försäkringsföretaget tar över premieinbetalningarna till försäkringen om försäkringstagarens arbetsförmåga blir nedsatt på grund av sjukdom eller olycksfall.

Efterlevandeskydd med förvalt dödsfallsbelopp

Försäkringsföretag kan även erbjuda ett efterlevandeskydd med ett på förhand valt dödsfallsbelopp. På det sättet går det att säkerställa att förmånstagaren får ett bestämt belopp när försäkringstagaren avlider. För dessa typer av riskförsäkringar betalas en avgift som stiger med den försäkrades ålder.

Likheter och skillnader mellan kapitalförsäkring och ISK

Både kapitalförsäkring och ISK kan fungera som ett "skal" för sparande i värdepapper såsom aktier, obligationer och fonder, men det finns en del skillnader mellan sparformerna (se tabell 1).

Tabell 1 Kapitalförsäkring och ISK

Kapitalförsäkring	ISK
Tillhandahålls av livförsäkringsföretag och tjänstepensionsföretag.	Tillhandahålls av kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag.
Lag om avkastningsskatt på pensionsmedel.	Inkomstskattelagen
Skattesubjekt: Försäkringsföretaget (under förutsättning att det är en svensk försäkringsgivare).	Skattesubjekt: Spararen (den enskilde)
Underlättar ägandet i utländska värdepapper då försäkringsföretaget administrerar återkrav/avräkning av kupong/källskatt.	Den enskilde måste i vissa fall själv ställa ett återkrav till motsvarigheten till Skatteverket i utlandet.
Kvittnong mot förluster och utgifter i kapital ej möjligt.	Den schablonmässiga avkastningen kan kvittas mot förluster och avgifter i kapital.
Försäkringsföretaget har rösträtt på bolagsstämma.	Spararen har rösträtt på bolagsstämma.
Valet av placering för tillgångarna (och därmed den finansiella risken) kan överlåtas till försäkringsföretaget genom en traditionell försäkring med garanti.	-
Periodiserad utbetalning möjlig t.ex. livsvarig och månadsvis utbetalning som pension.	-
Bestämd tidpunkt för utbetalning möjlig.	-
Bestämd förmånstagare för utbetalning möjligt till t.ex. barnbarn eller organisation.	Tillfaller dödsboet
6 miljoner försäkringsavtal (privatpersoner och företag som sparar i kapitalförsäkring eller arbetsgivare som gör avsättningar i en kapitalförsäkring för tjänstepension).	3,5 miljoner privatpersoner har ett ISK

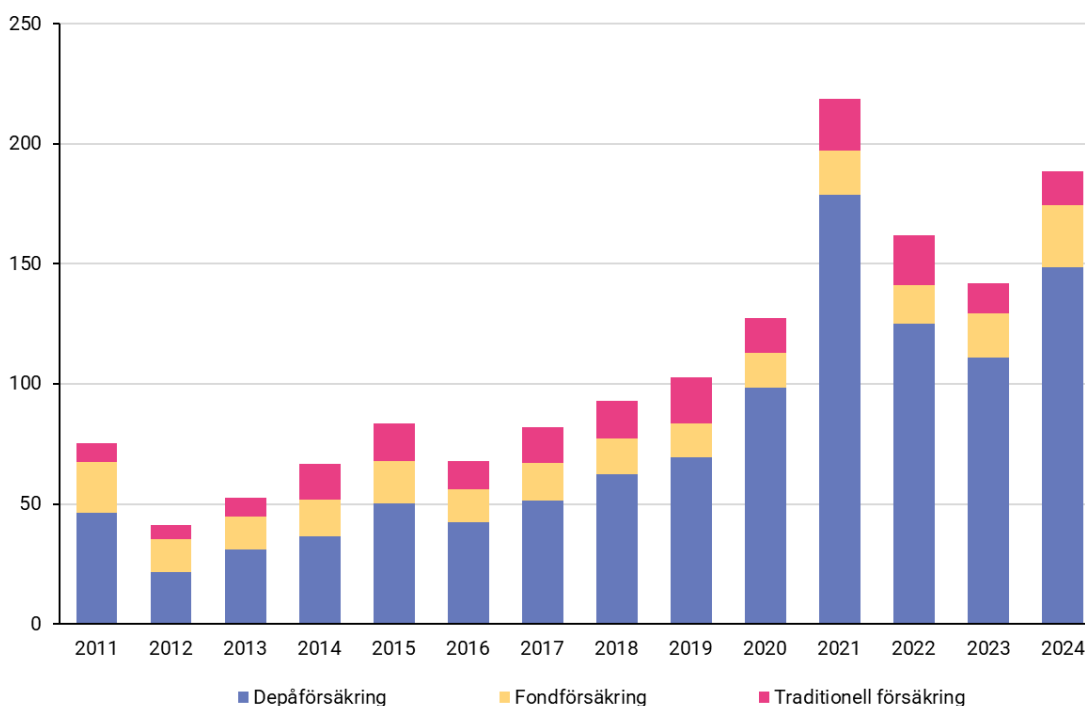
Premieinbetalningar till kapitalförsäkring

Den goda utvecklingen på aktiemarknaden under den senare delen av 2020 och hela 2021 bidrog till ett ökat intresse för sparande i samhället. Även pandemin 2020–2021 bidrog till ett ökat sparande då hushållens och företagens konsumtion av exempelvis resor minskade. En del av det ökade sparandet skedde i kapitalförsäkring, i synnerhet i depåförsäkring, varmed premieinbetalningarna till kapitalförsäkring steg kraftigt.

Till följd av en sämre utveckling på aktiemarknaderna, högre inflation och stigande räntor minskade sparandet i kapitalförsäkringar under 2022 och 2023 (se diagram 1). Inbetalda premierna sjönk från närmare 219 miljarder kronor 2021 till knappt 142 miljarder kronor 2023. Under 2024 ökade premierna med 46 miljarder kronor och uppgick till 188 miljarder kronor vid slutet av 2024. Den goda utvecklingen på aktiemarknaden under 2024 är sannolikt en bidragande orsak till denna uppgång.

Diagram 1 Premieinbetalningar till kapitalförsäkringar 2011–2024

Miljarder kronor



Anm.: I diagrammet inkluderas såväl privat kapitalförsäkring som kapitalförsäkring för tjänstepension (exempelvis direkt pension). Privat kapitalförsäkring kan tecknas av såväl privatpersoner som företag. Kapitalförsäkring för tjänstepension tecknas av arbetsgivare för anställdas räkning och innehåller en tjänstepensionsutfästelse.

Källa: Svensk Försäkring.

Sparandet i kapitalförsäkring påverkas även av förändrade skatteregler och alternativa sparprodukter. Exempelvis halverades premieinbetalningarna till kapitalförsäkring i samband med att ISK infördes 2012. Ett annat exempel är när avdragsrätten till privat pensionssparande kraftigt begränsades 2015 och sedan avskaffades 2016. I samband med det ökade premieinbetalningarna till kapitalförsäkringar kraftigt.

Totala tillgångar kapitalförsäkring

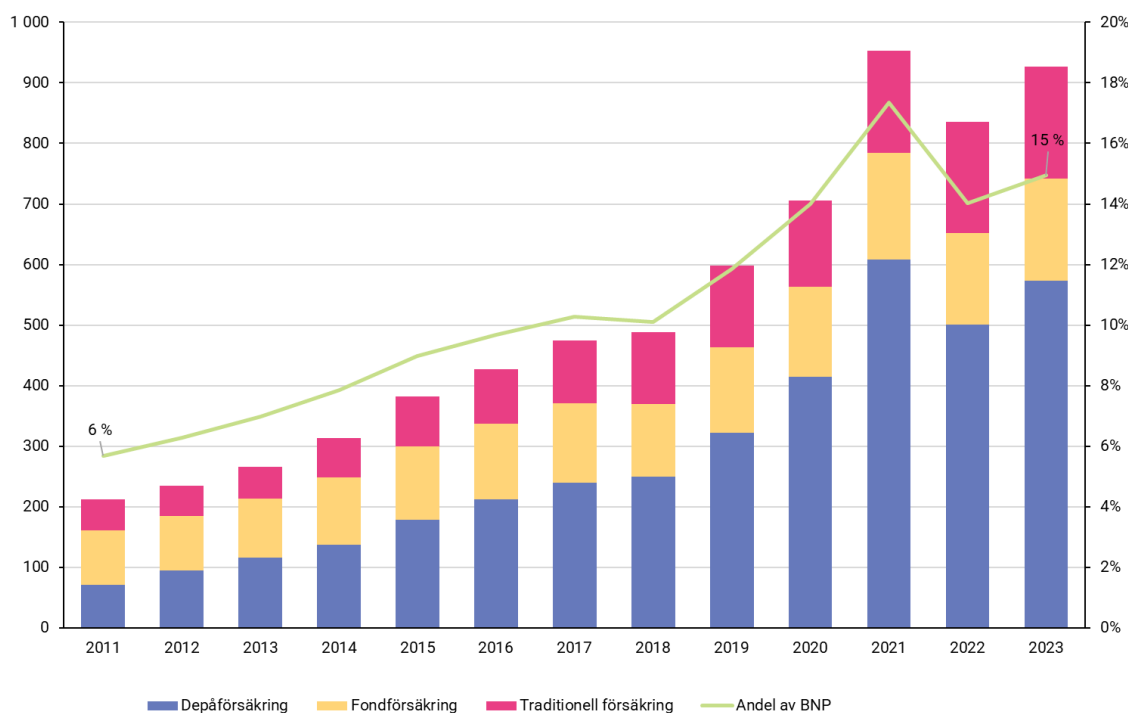
Av de totala tillgångar som ett livförsäkringsföretag har är den största delen fördelade på försäkringstagare eller försäkringsavtal, så kallade fördelade tillgångar.⁵ Livförsäkringsföretagens fördelade tillgångsvärden har ökat över tid (se diagram 2). Det följer av dels storleken på det sparande som betalas in varje år, dels värdeutvecklingen hos de underliggande tillgångarna.

År 2023 uppgick fördelade tillgångsvärden till drygt 927 miljarder kronor, en ökning med 92 miljarder kronor jämfört med utgången av 2022. Mellan 2021 och 2022 skedde en minskning med 12 procent (knappt 117 miljarder kronor). Andelen fördelade tillgångsvärden i förhållande till av BNP har ökat från 2011 till 2023; från 6 till 15 procent av BNP.

Mätt som tillgångsvärden står depåförsäkring för närmare 62 procent. Den resterande delen fördelas i stort sett lika mellan fondförsäkring (18 procent) och traditionell försäkring (20 procent).

Diagram 2 Värdet av fördelade tillgångar i kapitalförsäkringar 2011-2023

Miljarder kronor



Anm.: I diagrammet inkluderas såväl privat kapitalförsäkring som kapitalförsäkring för tjänstepension (exempelvis direkt pension). Privat kapitalförsäkring kan tecknas av såväl privatpersoner som företag. Kapitalförsäkring för tjänstepension tecknas av arbetsgivare för anställdas räkning och är en tjänstepensionsutfästelse. Tillgångsvärden för traditionell försäkring som *inte* har fördelats på försäkringstagare eller försäkringsavtal ingår inte.

Källa: Svensk Försäkring.

⁵ Fördelade tillgångsvärden är tillgångar som har fördelats på försäkringsavtal. Därutöver finns *ej fördelade tillgångsvärden* som är tillgångar för traditionell försäkring som *inte* har fördelats på försäkringsavtalen än. Dessa tillgångar är en slags buffert, riskkapital.

Bilaga: Beskattning av kapitalförsäkring

Kapitalunderlag och skatteunderlag

Det finns administrativa fördelar med en kapitalförsäkring jämfört med ett direkt ägande av värdepapper. Det följer av att kapitalvinsten vid schablonbeskattning är skattefri och det i stället utgår en löpande avkastningsskatt, vilket förenklar vid deklarationen för privatpersoner och företag.

I och med att tillgångarna i en kapitalförsäkring ägs av försäkringsföretaget så är det försäkringsföretaget som är skattskyldigt till avkastningsskatt. Den avgift som den försäkrade betalar till försäkringsföretagen inkluderar kompensation för avkastningsskatten.⁶

Skatteunderlaget för kapitalförsäkring beräknas genom att försäkringens kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan den 30 november året före inkomståret ökad med 1 procentenhet. Kapitalunderlaget ska dock som lägst multipliceras med 1,25 procent. Denna schablonberäknade avkastning ger skatteunderlaget som beskattas med 30 procent.

Till försäkringens värde vid ingången av inkomståret ska de premier som har betalats in under året läggas till enligt följande exempel.

Exempel

Antag att Johan har en kapitalförsäkring vars återköpsvärde är 300 000 vid ingången av inkomståret. Under inkomståret har Johan betalat in premier motsvarande 15 000 kronor under det första kvartalet och 10 000 kronor under det tredje kvartalet. Kapitalunderlaget beräknas då enligt följande⁷:

Händelse	Belopp
Kapitalförsäkringens värde vid årets början	300 000 kronor
Premieinbetalningar under första halvåret	+15 000 kronor
Premieinbetalningar under det andra halvåret x 50 procent (=10 000 kronor x 0,5)	+5 000 kronor
Kapitalunderlag	320 000 kronor

En skattefri grundnivå för sparande i kapitalförsäkring

I och med den skattefria grundnivån på 150 000 kronor, som infördes per den 1 januari 2025, beskattas inte det sammanlagda sparande i kapitalförsäkring och på ISK upp till denna nivå. Den 1 januari 2026 höjs grundnivån till 300 000 kronor. Den skattefria grundnivån gäller endast för privatpersoner (fysiker).

Avdraget för ett sparande i kapitalförsäkringar görs i inkomstslaget kapital och det baseras, enkelt uttryckt, på en kontrolluppgift som försäkringsföretagen skickar in till Skatteverket.

⁶ För utländsk kapitalförsäkring gäller att det är försäkringstagaren själv som deklarerar och betalar in avkastningsskatten till Skatteverket.

⁷ Exempel från skatteverket.se. För att förenkla antas här att avkastningen på det investerade kapitalet är noll.



Svensk Försäkring

Svensk Försäkring Box 24043, Karlavägen 108, 104 50 Stockholm

Tel 08 522 785 00

www.svenskforsakring.se